

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

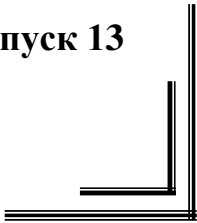

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Підводячи підсумок, можна сказати, що основи агресивної поведінки лежать інстинктивні стимули, проте способи їх реалізації визначаються соціальними факторами; агресивність може бути не тільки жорстокою, але і нормальною реакцією на індивіда в ході боротьби за виживання. Та також серед чинників, що детермінують виникнення молодших школярів агресії, сім'ї належить важлива роль.

Список використаних джерел:

1. Кириленко И. Н. Влияние семейных отношений на развитие агрессии в подростковом возрасте: автореферат дис. на соискание научн. степени канд. психол. наук. – Ставрополь, -2007.
2. Романов А.А. Игротерапия как преодолеть агрессивность у детей, диагностические и коррекционные методики. – М.: Школьная Пресса,- 2003. 48 с.

УДК 159.9227:159.912

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА**

Новорок Аліна, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Демчук О.О., кандидат психологічних наук, доцент

Відколи дитина переступає поріг школи, одразу помічає конкретні зміни у часі, його обмеження для певних справ. Дитина стає перед необхідністю наполегливо вчитися, систематично і свідомо переборювати дедалі більші труднощі навчальної праці, виконуючи складні трудові завдання[2,с.4].

Найхарактерніша особливість розвитку волі молодших школярів полягає в тому, що в них поступово формується вміння свідомо ставити складніші навчальні і трудові цілі, завдання і підпорядковувати їм свою пізнавальну, розумову і практичну діяльність. Цілі діяльності дитини стають дедалі більш узагальненими, віддаленими і стійкими[4,с.73]. Проте завдання, які ставлять перед дитиною школа і вчитель, не завжди переймаються нею і стають її власними цілями.

Друга важлива особливість розвитку волі в молодшому шкільному віці полягає в тому, що в дітей починають поступово формуватися моральні переконання і вміння керуватися ними в своїх вчинках, своїй поведінці.

Разом з усвідомленням навчальних цілей і правил дисципліни в молодшому шкільному віці у дітей формується вміння свідомо керувати своїми складними пізнавальними і практичними діями. Молодші школярі

поступово набувають уміння свідомо і навмисно викликати потрібні дії, контролювати їх виконання і стримувати небажані реакції. Оволодіння вказаними вміннями натрапляє однак, у дітей, особливо у першокласників на певні труднощі, зумовлені наявними ще в них рисами імпульсивності поведінки, тенденцією до наслідування діям інших дітей і нахилом легко піддаватися чужим впливам, що часто приводять до ненавмисного порушення певних правил дисципліни[2,с.17].

У першому класі діти при оволодінні вмінням свідомо керувати собою потребують ще з боку вчителя або батьків частих зауважень, попереджень, нагадувань. Ці вимоги вихователів служать ніби зовнішньою опорою керування дитиною своєю поведінкою. Але вже в II-III класах тільки одна присутність старших стає стимулом, щоб примусити дитину стежити за собою. Нарешті в IV класі діти привчаються більш-менш тривало контролювати свої вчинки і при відсутності постійного нагляду з боку дорослих. В результаті всього сказаного у дітей поступово розвиваються такі їх вольові якості, як самовладання і витримка.

Воля в молодших школярів розвивається в зв'язку з їх навчанням у школі, з виконанням шкільних і позашкільних доручень.[4,с.81] Свідомо виконуючи навчальні і трудові завдання, він виявляє при цьому такі вольові якості, як стриманість, наполегливість, здатність до подолання труднощів, ініціативність, самостійність. Ці вольові якості в діяльності дитини поступово розвиваються і міцніють.

Розвиток дитячої волі в початкових класах проявляється в таких загальних рисах: зміцнюється і розширюється обсяг і зміст цілей, які приваблюють і спонукають її до їх досягнення; формується сила волі; зростає можливість довільно гальмувати свої спонукання, виявляти самовладання, витримку; мотиви, які є сильною спонукальною причиною, набувають дедалі більш свідомого і стійкого суспільно-зумовленого характеру; проте самостійність дитини, яку вона помилково розуміє, часто ускладнює перетворення суспільно значущих мотивів в особисто значущі; весь вольовий процес ускладнюється, виникає боротьба мотивів, у якій суспільно зумовлені спонукання ще не завжди виступають як такі, що діють найсильніше[4.с.127].

Емоційний розвиток дитини надзвичайно важлива складова процесу розвитку особистості та становлення особистості.

Емоційна сфера молодших школярів характеризується: легкою чуйністю на події, ширістю і відвертістю вираження своїх переживань – радості, смутку, страху, задоволення або незадоволення; великій емоційній нестійкості, частій зміні настроїв (на загальному тлі життєрадісності, бадьорості, веселості, безтурботності), схильністю до короткочасним і

бурхливим афектів; свої і чужі емоції і почуття слабо усвідомлюються і розуміються; в емоційній сфері дитини зростає стриманість, переважає бадьорий, життєрадісний настрій; основним джерелом інтенсивно емоцій дитини є навчальна та ігрова діяльність; формуються вищі почуття (інтелектуальні, моральні, естетичні); [1,с.204].

Навчальна діяльність вносить істотні зміни в розвиток волі та емоцій в дітей. У зв'язку з обов'язковістю основної діяльності – навчання – дитині ставлять великі як загальні, так і конкретні вимоги. Необхідність підкорятися цим вимогам стає найважливішим фактором тренування дитячої волі та розвитком емоцій.

Прояви волі молодшого школяра значною мірою залежать від ситуації, вимагають зовнішньої підтримки з боку дорослого. Тому в початковій школі необхідно створити атмосферу чітких вимог і правил поведінки, спокійно-позитивний соціально-психологічний клімат [3,с.132].

Список використаних джерел

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте/Л.И. Божович - М.: Просвещение, 1968. - 464 с. :іл.с.204.
2. Котирло В. К. Початковий період у навчанні школярів/ В.К.Котирло - К.:Знання, 1985. - 48с.: іл.с .4,17.
3. Овчарова Р.В. Практическая психология в начальной школе/Р.В. Овчарова. М.: ТЦ «Сфера», 1996.-148с. :іл.с.132.
4. Поліщук С.А. Особливості розвитку волі в учнів молодшого шкільного віку/С.А.Поліщук - К.: Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2001. – 168с. : іл.с.81,127.

УДК 159.922.3–053.6

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ У ПІДЛІТКІВ

Остапчук Катерина, здобувач ОС «магістр», НУ «Острозька академія»

Керівник: Прокопенко А.К, кандидат психологічних наук, ст. викладач

Одним з центральних утворень особистості є самооцінка, процес якої відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників у трьох напрямках: анатомо-фізіологічному, психічному і соціальному. Знання про себе є необхідним матеріалом для самооцінки, котра, у свою чергу, здатна задати модуль самоставлення. Зі змістовою стороною самооцінки пов'язаний розвиток особливої групи психологічних якостей: самоповага, совість, гордість.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базилюк О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошковська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці 152

Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці 154

Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці 157

Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів 160

Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами 162

Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів 163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету